

ELEMENTI I KRITERIJI VREDNOVANJA I OCJENJIVANJA U NASTAVI GEOGRAFIJE

Frane Alić, prof.

Anita Parčina, prof.

U nastavi geografije osnovni i primarni elementi vrednovanja su: ***geografska znanja, geografsko istraživanje i vještine i kartografska pismenost***. Pored spomenutih elemenata: vrednovat će se i sljedeće aktivnosti učenika: ***a) plakati i prezentacija***. (Pri ocjenjivanju plakata i prezentacija ocjenjuje se „temeljna primjena učenikova znanja u izvođenju zadatka, samostalnosti i pokazanih vještina, korištenju materijala, alata, instrumenata i drugih pomagala te primjeni sigurnosnih mjera prema sebi, drugima i okolišu.“)

b) radna bilježnica. Vrednovanje radne bilježnice bit će opisno kroz tri opisa: redovito, povremeno i neredovito ispunjava radnu bilježnicu. Opisna ocjena iz radne bilježnice bit će učitelju pokazatelj pravilnog odnosa prema radu i predmetu od strane učenika i kao takva će se vrednovati prilikom zaključivanja ocjene.

Učenici su dužni na nastavu donositi potrebna nastavna sredstva i pomagala i to: udžbenik, radnu bilježnicu, bilježnicu, geografski atlas, pribor za pisanje. Ukoliko učenik isto ne donese navedena sredstva i pomagala učitelj će isto evidentirati u predviđeni prostor za bilješke i uzeti u obzir prilikom ukupnog vrednovanja učenikovog rada.

Učenici s poteškoćama

Kod učenika koji su od stručno razvojne službe prepoznati kao učenici s poteškoćama, učitelji će prilagoditi zadatke kako bi se kod takvih učenika potaknuo razvoj i napredak. Kod navedenih učenika predmetni učitelj će svakom učeniku (individualno) prilagoditi postupke i elemente ocjenjivanja u skladu sa preporukom stručnom službom škole. Prilikom ocjenjivanja mora postojati razumijevanje za prepreke u učenju nastale zbog učenikovih teškoća u učenju ili njegovih poremećaja. Kod kriterija ocjenjiva uzimat će se u obzir specifičnosti djeteta.

Učenici će na prvom nastavnom satu biti upoznati s elementima i kriterijima vrednovanja i ocjenjivanja.

Sve nastavne cjeline u školskoj godini moraju biti pozitivno ocjenjene za zaključnu ocjenu dovoljan (2)

Zaključna ocjena iz nastavnoga predmeta na kraju nastavne godine ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine upisanih ocjena, osobito ako je učenik pokazao napredak. Zaključna ocjena u sebi sumira brojčano i opisno ocjenjivanje.

Element vrednovanja	Opis elementa	Oblik	Kriterij
Geografska znanja	- obuhvaća činjenično, konceptualno i proceduralno znanje. Činjenično znanje je temelj za razumijevanje geografskih sadržaja, no težište treba staviti na konceptualno i proceduralno znanje koje će omogućiti primjenu znanja u novim situacijama i kreativno rješavanje prostornih problema. Usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda u ovom elementu provjerava se usmenim ispitivanjem i pisanim provjerama. Usmeno ispitivanje provodi se kontinuirano tijekom nastavne godine. Pisane provjere kreira učitelj i uključuje zadatke otvorenoga i zatvorenog tipa. Pisane provjere provode se periodično, nakon učenja i poučavanja određene skupine ishoda.	pisano, usmeno	točnost i kvaliteta odgovora; reakcija na postavljeno pitanje; samostalnost
Geografsko istraživanje i vještine	grafičke, statističke, matematičke i orijentacijske vještine (orijentacija u prostoru pomoću orijentira i uređaja (kompas, GPS, geografska karta/plan), izrada skica, profila, tematskih karata, dijagrama, prezentacija, postera, plakata, samostalnih pisanih radova); kognitivne vještine (analiza grafičkih priloga); primjena geografskih znanja, povezivanje nastavnog gradiva i logičko zaključivanje <i>* ako je za taj razred planiran istraživački rad tada treba vrednovati i sve vještine koje su u funkciji njegova ostvarivanja: opažanje, postavljanje pitanja, planiranje istraživanja; prikupljanje podataka; bilježenje, vrednovanje i predstavljanje podataka; interpretiranje i analiziranje podataka te zaključivanje; komuniciranje rezultata i postupaka istraživanja te vještine reflektiranja o provedenom istraživanju.</i>	pisano, usmeno, praktično	točnost, preciznost, samostalnost, preglednost i sl.; primjena statističkih i grafičkih metoda; prezentacijske vještine; timski rad
Kartografska pismenost	poznavanje elemenata i sadržaja svih vrsta geografskih karata; interpretacija prostorne organizacije i procesa čitanjem sadržaja geografskih karata.	Pisano (slijepe karte), usmeno, praktično	orijentacija i snalaženje na geografskoj karti; čitanje i interpretacija sadržaja karata; pravilno pisanje geografskih imena

Usmeno i pisano provjeravanje

a) Usmeno provjeravanje

Usmeno provjeravanje će se uglavnom provoditi nenajavljeno svaki sat. Prilikom usmenog ispitivanja učenik može biti ocijenjen iz više elemenata, dakle ne samo u jedan. Naime, prilikom ispitivanja učenik može istovremeno odgovarati teoriju, zemljovid, tumačiti različite kartografske i dijagramske sheme te za svaki od navedenih elemenata biti ocijenjen. U rubriku zabilježski unijet će se nadnevak ispitivanja i gradivo koje je učenik ispitan, odnosno do kojeg dijela obrađenog gradiva je učenik ispitan.

KRITERIJI ZA VREDNOVANJE ODREĐENOG ELEMENTA**Razina usvojenosti ishoda: IZNIMNA**

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
- reakcija učenika na postavljeno pitanje je brza i točna - izrazito temeljito i opširno obrazlaže naučeno - gradivo je usvojeno sa potpunim razumijevanjem, proširuje ga vlastitim iskustvom - originalan i samostalan u rješavanju zadataka - sve navedeno učenik vrši bez pomoći nastavnika	-izrazito kvalitetno, brzo i točno uočava geografske pojave i procese -izrazito temeljito i opširno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima -izuzetno samostalno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema -s lakoćom obrazlaže i dokazuje geografske procese i pojave -pokazuje razvijeno i prošireno logičko zaključivanje i povezivanje s životnom praksom	-izrazito brzo, točno i samostalno pokazuje i „čita“ geografske pojmove -izrazita sposobnost povezivanja i „čitanja“ naučenog gradiva sa karte (paralelno pokazivanje na karti sa iznošenjem teorije) -izrazito točno i brzo analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke -izrazito uspješno koristi zemljovid pri orijentaciji u prostoru

Razina usvojenosti: VRLO DOBRA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
- reakcija učenika na postavljeno pitanje je sporija, no i dalje bez pomoći nastavnika - uspješno primjenjuje stečena znanja	- polagano i sporije, ali točno, uočava osnovne geografske pojave i procese - opširno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - samostalno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - logično obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - pokazuje logičko zaključivanje i povezivanje s životnom praksom	- točno i samostalno, no sporije, pokazuje i „čita“ geografske pojmove - povezuje i „čita“ naučeno gradiva sa geografske karte - Točno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te samostalno donosi zaključke - uspješno koristi geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru

Razina usvojenosti: DOBRA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
- reakcija učenika na postavljeno pitanje je spora i uz pomoć nastavnika (brojna potpitanja i navođenje na dogovor), no činjenice izlaže jasno i nedvosmisleno - kvaliteta znanja je prosječna, a način iznošenja gradiva je logičan tek u pojedinim dijelovima	- polagano i uz učiteljevu pomoć uočava geografske pojave i procese - prosječno povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - djelomično i nepotpuno izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - uz učiteljevu pomoć obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - prosječno i djelomično logički zaključuje i povezuje s životnom praksom	- većinu zadanih pojmova pokazuje točno - djelomično razvijena kartografska pismenost - uočava i prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i koristi se njima uz učiteljevu pomoć - prosječno analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge - geografsku kartu koristi i „čita“ uz pomoć učitelja pri orijentaciji u prostoru

Razina usvojenosti: ZADOVOLJAVAJUĆA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
- reakcija učenika na postavljeno pitanje je djelomična, kvaliteta znanja je nepotpuna i površna sa greškama, a način iznošenja znanja tek zadovoljavajući uz sposobnost razgovora sa nastavnikom - na jednostavan način nabraja i opisuje činjenice - otežano povezuje stečena geografska znanja s konkretnim primjerima	- površno i djelomično i uz učiteljevu pomoć uočava geografske pojave i procese - nepotpuno i površno s pogreškama povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima - površno i djelomično i uz učiteljevu pomoć izvodi zaključke pri analizi geografskih problema - djelomično i uz učiteljevu pomoć obrazlaže i dokazuje osnovne geografske pojave i procese - površno logički zaključuje i povezuje s životnom praksom	- pokazuje na geografskoj samo pojedine osnovne zadane pojmove - teško uočava i prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i slabo se koristi njima - nepotpuno i s pogreškama analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te zahtjeva veliku pomoć učitelja - vrlo površno i djelomično „čita“ i koristi geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru i snalazi se isključivo uz pomoć učitelja

Razina usvojenosti: NEZADOVOLJAVAJUĆA

GEOGRAFSKA ZNANJA	GEOGRAFSKO ISTRAŽIVANJE I VJEŠTINE	KARTOGRAFSKA PISMENOST
- učenik ne odgovara na postavljena pitanja i nije usvojio ključne pojmove - učenik pokazuje nerazumijevanje geografskih nastavnih sadržaja - učenik ne primjenjuje i ne poznaje primjere korištenja geografskih znanja u svakodnevnom životu	- nesuvislo uočava geografske pojave i procese - ne povezuje nastavno gradivo s ostalim temama i predmetima	- nesuvislo pokazuje na geografskoj karti najosnovnije zadane pojmove - nema razvijenu kartografsku pismenost - gotovo ne uočava i ne prepoznaje pojedine geografske sadržaje na geografskoj karti i ne koristi se njima - nelogično i bez razumijevanja analizira kartografske, grafičke i slikovne priloge te i uz veliku pomoć učitelja ne razumije - nesuvislo koristi i ne „čita“ geografsku kartu pri orijentaciji u prostoru

b) Pisano provjeravanje

O pisanim provjerama, učenici će biti obaviješteni preko Okvirnog vremenika pisanih provjera. U rubriku zabilježski unijet će se nadnevak ispita i broj postignutih bodova.

Vrijednosti za granice ocjena kod pisanog provjeravanja geografskih znanja i vještina te kartografske pismenosti.

Postotak (%) bodova	Ocjena
88-100	Izvrstan (5)
73-87	Vrlo dobar (4)
58-72	Dobar (3)
46-57	Dovoljan (2)
0 -45	Nedovoljan (1)

Kod pisanih provjera pridržavat će se pravila da ispod 45% riješenosti se ne može dobiti pozitivna ocjena.

Iz ispita se mogu dobiti dvije ocjene ukoliko ispit sadrži slijepu kartu i kartografske prikaze s zadatcima koji se posebno vrednuju i ocjenjuju.

Vrednovanje učeničkih radova – plakata i prezentacija

Elementi vrednovanja	Praćenje i vrednovanje učenika	Ocjena
-Usvojenost znanja -Originalnost i samostalnost u izboru teme -Povezivanje gradiva s ostalim temama -Korištenje dodatnih sadržaja -Osmišljenost nastupa -Način izlaganja -Izgled prezentiranog rada -Uključivanje učenika -Primjenjivost izabrane teme -Listići za ponavljanje	-Izvršno znanje, siguran nastup, velika kreativnost i urednost, velika primjenljivost u praksi	izvrstan (5)
	-Prilično dobro znanje, dosta siguran nastup, kreativan i uredan rad, manja primjenljivost u praksi	Vrlo dobar (4)
	-Dobro znanje, nesiguran nastup, manja kreativnost i urednost, slabija primjenljivost u praksi	Dobar (3)